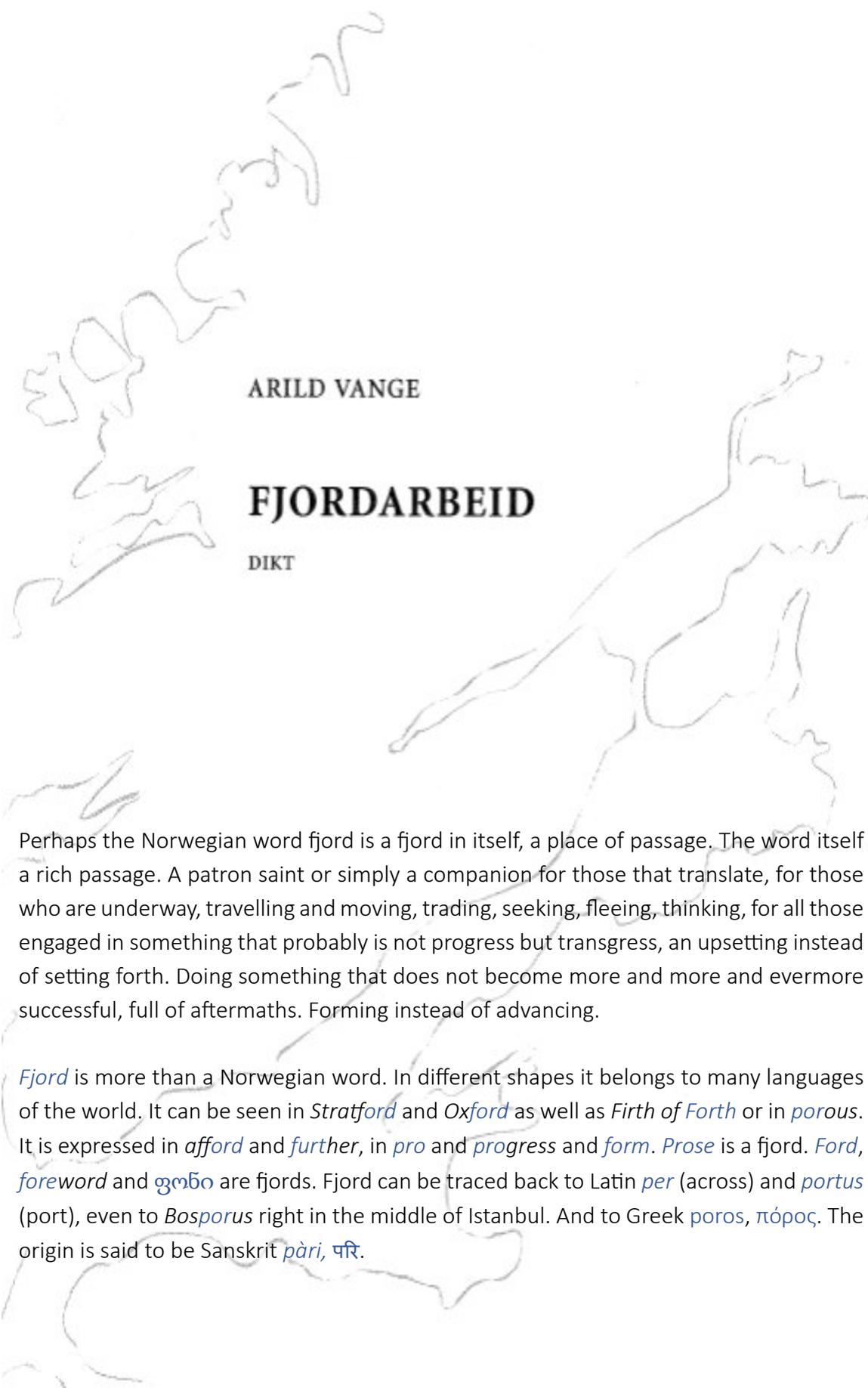

VERSATORIUM is a platform for translators, researchers and artists who collectively translate literature and reflect on translation processes. The results of this work, poems after poems and theoretical considerations, are either published in our own editions or by publishing houses. Our first publication, focusing on the work of Charles Bernstein (Vienna, 2013), received the Preis der Stadt Münster für internationale Poesie und ihre Übersetzung. Our translation of Roberta Dapunt's work, *dies mehr als paradies*, received the Translation Award of the Federal Chancellery of the Republic of Austria in 2017. In 2021, *die krankheit wunder* was the recipient of the Translation Award and was listed among the Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung's Selection of Poetry.

ARILD VANGE

FJORDARBEID

DIKT

Perhaps the Norwegian word fjord is a fjord in itself, a place of passage. The word itself a rich passage. A patron saint or simply a companion for those that translate, for those who are underway, travelling and moving, trading, seeking, fleeing, thinking, for all those engaged in something that probably is not progress but transgress, an upsetting instead of setting forth. Doing something that does not become more and more and evermore successful, full of aftermaths. Forming instead of advancing.

Fjord is more than a Norwegian word. In different shapes it belongs to many languages of the world. It can be seen in *Stratford* and *Oxford* as well as *Firth of Forth* or in *porous*. It is expressed in *afford* and *further*, in *pro* and *progress* and *form*. *Prose* is a fjord. *Ford*, *foreword* and *ਝੰਡੋ* are fjords. Fjord can be traced back to Latin *per* (across) and *portus* (port), even to *Bosporus* right in the middle of Istanbul. And to Greek *poros*, *πόρος*. The origin is said to be Sanskrit *pàri*, *परि*.

MANUSKRIPTE DER ÜBERSETZUNGEN / TRANSLATIONS MANUSCRIPTS

(IS: PARADIS) ≈ (= : PARADIS)

Paradis, schw. paradis, anord. paradîs, von lat. paradisus, wovon auch as. paradis (holl. paradijs), ahd. paradîsi, paradis (nhd. Paradies, älter Paradeis), engl. paradise; von mlat. paravîsus stammt frz. engl. parvis „vestibül (vor der kirchentür)“. Das lat. Wort ist gr. παράδειδος, das wieder von apers. pa'ridaêza – „einzäunung, park“, von pa'ri „um“ und daêza = gr. τοίχος „wand, mauer“ entlehnt ist.

TRAVELLING MIT DER DEUTSCHEN BUNDESBAHN

(Trier: 1)

Sárga lepke
az ablakpárkányon. Feketehosszú
lány. Igen, kicsit futni. Kifordul
a nevéből. Menet közben.
Nem. Kavics. Lépés. Teknőc.
Meine Güte! Többet nyújt
éjszaka. Night.
Neid. Irigység
a pillangóra? Nem: sárga.
A lányra? Nem: hosszú. Elfutni
egy kicsit.

(Trier:2)

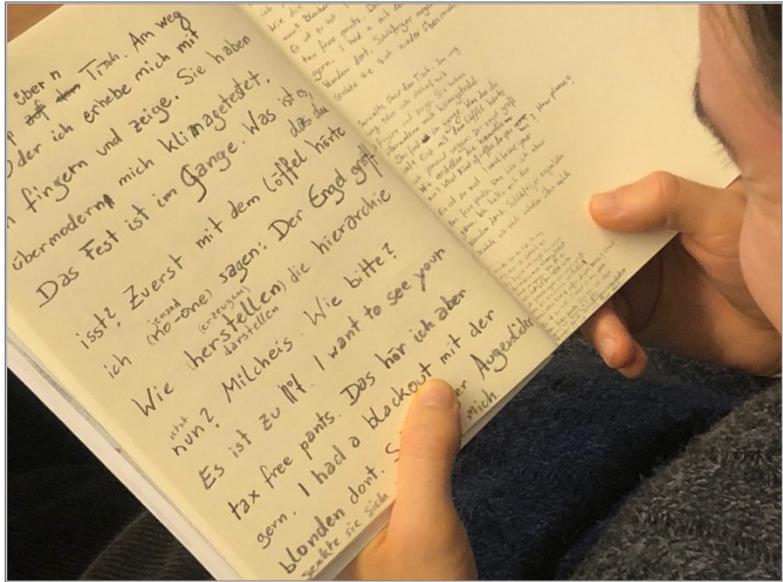
Nyitott ablak. Zöld szem: sencha. Und
die feinherbe, frische, aromatische NZZ.
Literatur und Kunst. Die Samstagsbeilage.
Fehér rózsza vázában szalmával és tollal. Egy
fehér rózsának virágoznia kell. És beletették
szalmavázába tollal hogy ne legyen
egyedül. Nieselregen. Die Farbe
Aldi. Die Farbe Galeria Horten. Die Farbe
Karstadt. Die Farbe Karfreitag. Nem azért
jövök le a mozgólépcsőn, hogy magával ragadjon.
Haja alvadtan lóg le az arcára.
Rázkódik az asztal a csészével és lassan Sahne csordul.

(Trier: 1)

Sárga lepke
az ablakpárkányon. Feketehosszú
lány. Igen, kicsit futni. Kifordul
a nevéből. Menet közben.
Nem. Kavics. Lépés. Teknőc.
Egek! Többet nyújt
éjszaka. Éjszaka.
Irigység. Irigység
a pillangóra? Nem: sárga.
A lányra? Nem: hosszú. Elfutni
egy kicsit.

(Trier: 2)

Nyitott ablak. Zöld szem: sencha. És
üdítően friss, zamatos NZZ.
Irodalom és művészet. A hétvégi melléklet.
Fehér rózsza vázában szalmával és tollal. Egy
fehér rózsának virágoznia kell. És beletették
szalmavázába tollal hogy ne legyen
egyedül. Szemerkélő eső.
Az Aldi-szín. A Horten Áruház-szín.
A Karstadt-szín. a nagypéntek-szín. Nem azért
jövök le a mozgólépcsőn, hogy magával ragadjon.
Haja alvadtan lóg le az arcára.
Rázkódik az asztal a csészével és lassan csordul a hab.

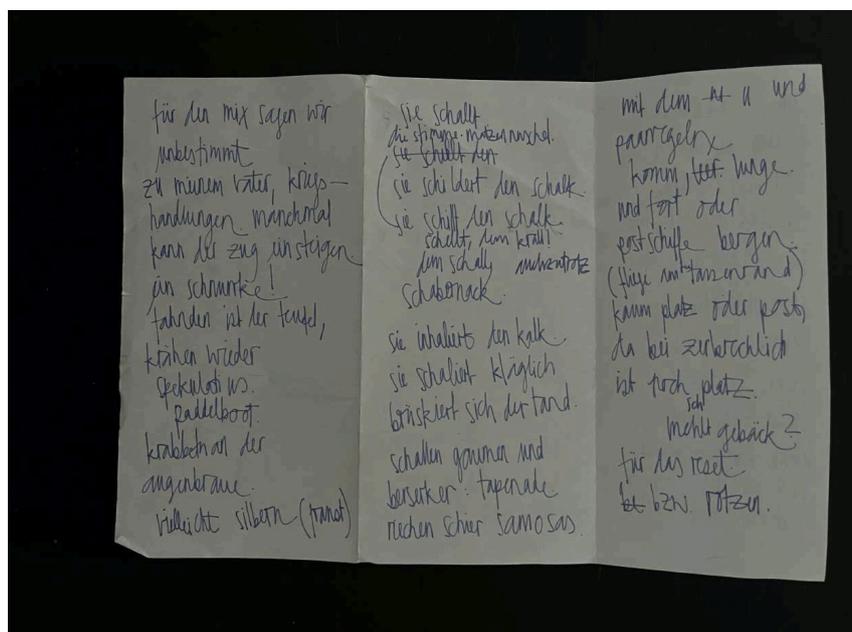

(TRIER: 2)

Offnes fenster. Grüne insel: せんちや. Nicht das feinherbe, frische, aromatische CNN.

Literatur の kunst? Manche tage beilage.

1 weiße rose im glas samt stroh und feder. 1 weiße rose soll aufspringen. Und sie setzten sie in ein glas in stroh samt 1 feder so sie nicht alleine dastehen würde. Kein esel regt sich. Variante Aldi. Variante Tante Horten. Variante Zipfelmützen. Variante friyay. Ich komm nicht die rolltreppe runter ohne mitgerissen zu werden. Ihr haar, fest wie ein storchennest unter und ober der wange. Der tisch ruckelt mit tasse und sahne rinnt sachte.

(DO RE MI: TRONDHEIM)

Lautübersetzung / Soundtranslation

Hyène)

Vert fluo, stylé. Où t'es ?
Investigué, parti tu es
Traire ou tes crocs ou tes seins
Ouhou, tu grognes Léa ? Yo, visiteur !
Savez-vous gré ? Nan
Lutte est née au goût ou haleine
Velléité d'os à chienne
Boxer, ou tu luttas aux étoiles ou nada
Des frappes aux navets
Sermons de rien. Quand tu, infine,
Fred, nous vis jongler
Ces sots bêchaient des nerfs. Vicot maire !
Impossible impro vert d'eau. Adam, viens-tu ?
Ouais. Mens-tu, fou ? Nan.

(TRAVELLING MIT DER DEUTSCHEN BUNDESBAHN)

2)

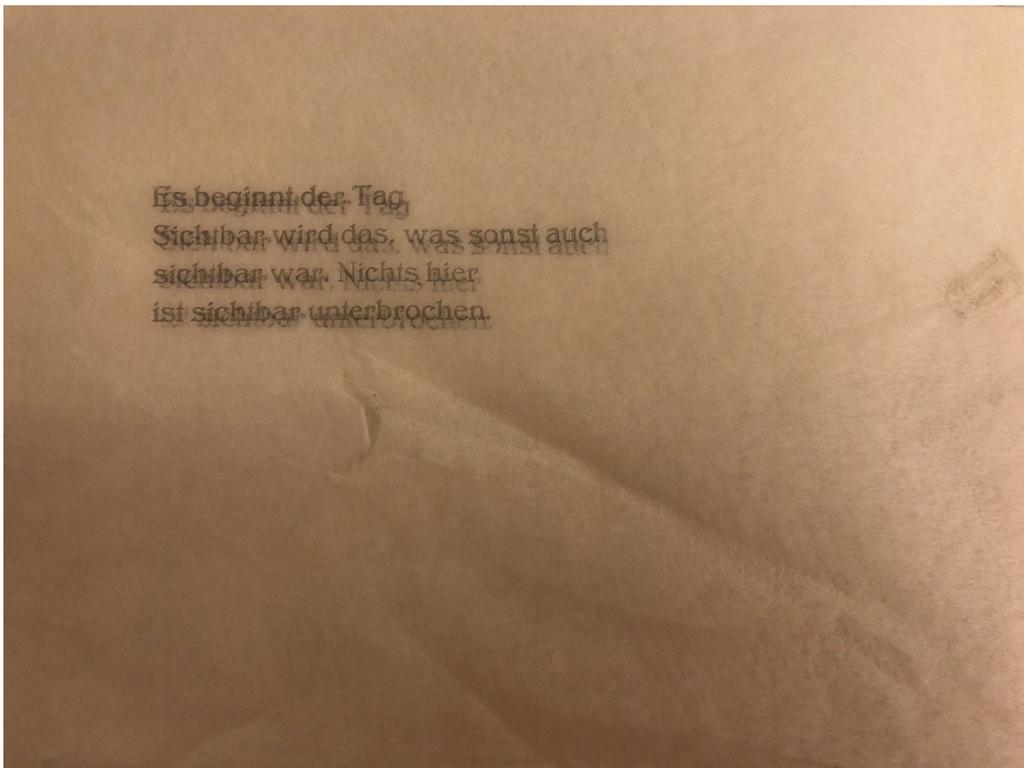
Kälteskulptur siehst du. Esther
Müller mit Mäander. Mini Werkstatt-
Heringspark-Melonbüchse Linie
und T-Shirt bald gereimt. Est-ce que c'est le train pour Munich
maintenant melons melons la fermeture déchire l'éclair.
Restez en arrière s'il vous plaît. Vinyle
pas vrai. Connections au
métropolitain. Transistor. Les mains
vides là debout. Warme Produkte schon
siehst du : Frequenz Gott. Es-tu peut-être
es-tu peut-être en tête-à-tête, en tête-à-deux heures melons,
omelette aux champignons le miroir
je crois doit vraiment sor-
tir
rentrer.

DRUCKRAUM JAHODA

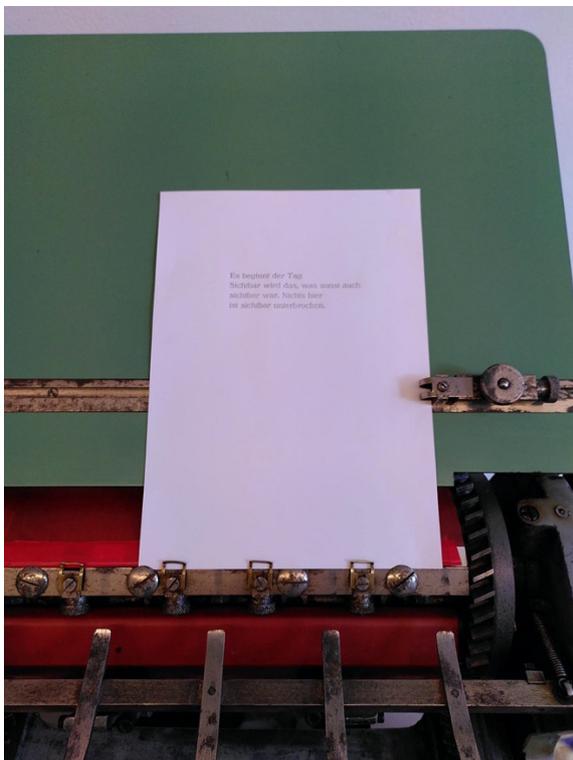
PROVIDES A STUDIO FOR EXPERIMENTING WITH LEAD TYPESETTING AND LETTERPRESS AND THUS EXTENDING THE PRACTICE OF TRANSLATING COLLECTIVELY, WHICH ITSELF IS A PRACTICE NOT ONLY OF DUPLICATING BUT OF MANIFOLDING, AS RESULTS VARY FROM ONE CONSENSUAL TRANSLATION TO SEVERAL DIFFERING TRANSLATIONS. LEAD TYPESETTING, THIS TINKERING FINGER WORK THAT ATTRIBUTES LITERALLY DESIGNED SPACE TO POETRY, IS A PRACTICE OF PROLONGING THE PROCESS OF TRANSLATING: THE MANY PAIRS OF EYES AND EARS IN TRANSLATION ARE COMPLEMENTED BY THE MANY FINGERS THAT TAKE EACH INDIVIDUAL LETTER AND EACH SPACE INTO THEIR OWN HANDS. THE INSPIRATION FOR PRACTICING TRANSLATION IN COMBINATION WITH TYPESETTING STEMS FROM THE CLOSE RELATIONSHIP BETWEEN KARL KRAUS AND HIS PRINTER GEORG JAHODA, WHO AS TYPESETTER AND PRELIMINARY READER OF KRAUS' WORK IS SAID TO HAVE HAD OFFERED AND REALIZED HIS OWN IDEAS WHERE APPROPRIATE.

THE PROGRAM OF DRUCKRAUM JAHODA NOT ONLY IMPARTS KNOWLEDGE ABOUT TYPOGRAPHY, PRINTING AND BOOKMAKING BUT ALSO CRITICALLY REVIEWS NOTIONS OF AESTHETICS, CORRECTNESS AND ANACHRONISM. DRUCKRAUM JAHODA WORKS, IF NECESSARY, ENTIRELY VOLT-FREE. UPON ENTERING YOU WILL BE STARTLED BY HALF-BLIND TYPESETTERS EXCLAIMING OR MURMURING: "WHERE ARE ALL THE WS?" OR: "IS THIS A COMMA OR AN APOSTROPHE?" OR: "DOES AN OPENING BRACKET DIFFER FROM A CLOSING ONE?" THE PRINTED WORKS VARY FROM CHAPBOOKS TO POSTERS TO INDIVIDUAL SHEETS WITH OFTEN INTERMEDIATE TRANSLATIONS. FURTHERMORE, AN EXTENDED WORKSHOP PROGRAM IS DEDICATED TO INTRODUCE PARTICIPANTS TO GRAPHIC FINE ARTS. THERE ARE, HOWEVER, ALSO PROJECTS WHICH COMBINE ANALOGUES AND DIGITAL TECHNIQUES, ONE OF THEM INVOLVING 3D-PRINTED LETTERS AND OTHER ALTERNATIVES TO LEADEN LETTERS.

Experimenting with Anja Utler's poetry collection Es beginnt der Tag. Ein Trauerrefrain

LIU XIA – EMPTY CHAIRS

Public reading

Public reading

站立

這是一棵樹嗎？
這是我一個人
這是冬天的樹嗎？
它一年四季都是這個樣
葉子呢？
葉子在視線以外
為什麼畫樹呢？
喜歡它站立的姿勢
做樹活一輩子很累吧？
累也要站著
沒有人來陪伴你嗎？
有鳥兒啊
看不到鳥呀
聽那翅膀飛舞的聲音
在樹上畫鳥會很好看吧？
我又老又瞎看不到了
你根本不會畫鳥吧？
是的我不會
你是棵又老又笨的樹
我是

Sonne + laufen: ist/sein, Ges.

☐ Sonne
AE laufen

Aufrechtes Stehen

Holz / Baum

站立 人

zhàn lì
站立

- 1 這是一棵樹嗎?
- 2 這是我一個人
- 3 這是冬天的樹嗎?
- 4 它一年四季都是這個樣
- 5 葉子呢?
- 6 葉子在視線以外
- 7 為什麼畫樹呢?
- 8 喜歡它站立的姿勢
- 9 做樹活一輩子很累吧?
- 10 累也要站著
- 11 沒有人來陪伴你嗎?
- 12 有鳥兒啊
- 13 看不到鳥呀
- 14 聽那翅膀飛舞的聲音
- 15 在樹上畫鳥會很好看吧?
- 16 我又老又瞎看不到了
- 17 你根本不會畫鳥吧?
- 18 是的我不會
- 19 你是棵又老又笨的樹
- 20 我是

- 1 zhè shì yì kē shù ma? ist es ein Baum? das ist ein Baum?
- 2 zhè shì wǒ yí gè rén 這是我一個人
- 3 zhè shì dōng tiān de shù ma? 這是冬天的樹嗎?
- 4 tā yì nián sì jì dōu shì zhè gè yàng 它一年四季都是這個樣
- 5 yè zǐ ne? 葉子呢?
- 6 yè zǐ zài shì xiàn yǐ wài 葉子在視線以外
- 7 wèi shén me huà shù ne? 為什麼畫樹呢?
- 8 xǐ huān tā zhàn lì de zī shì 喜歡它站立的姿勢
- 9 zuò shù huó yì bèi zǐ hěn lèi ba? 做樹活一輩子很累吧?
- 10 lèi yě yào zhàn zhe 累也要站著
- 11 méi yǒu rén lái péi bàn nǐ ma? 沒有人來陪伴你嗎?
- 12 yǒu niǎo ér a 有鳥兒啊
- 13 kàn bú dào niǎo ya 看不到鳥呀
- 14 tīng nà chì bǎng fēi wǔ de shēng yīn 聽那翅膀飛舞的聲音
- 15 zài shù shàng huà niǎo huì hěn hǎo kàn ba? 在樹上畫鳥會很好看吧?
- 16 wǒ yòu lǎo yòu xiǎ kàn bú dào le 我又老又瞎看不到了
- 17 nǐ gēn běn bù huì huà niǎo ba? 你根本不會畫鳥吧?
- 18 shì de wǒ bù huì 是的我不會
- 19 nǐ shì kē yòu lǎo yòu bèn de shù 你是棵又老又笨的樹
- 20 wǒ shì 我是

Fest (Licht)

ein Jahr
4 Jahreszeiten
Immer

Blatt

Hinweis auf die Aussprache, auf die Intonation

Frage
-> wie das Pferd spricht

aufserhalb, fern, fremd

Geste

müde

12/12/2013

(S. 112)

Feld → antik, alt
= gesicherte Überlieferung
> Fest, Festlichkeit

gè > Zählheiten
kē

人 ↑

☒ Verbindungswort -> Gebrauch
☐ mit weiterer Partikel, wird es "Freund"

ich -> 我是

L> sein -> Sonne + Laufen

12/12/2013

Schriftzeichen: nehmen den selben Raum
-> Frage der Proportion

▶ 人 ↑

Computer: elektronisches Gehirn

Der Rückweg zum "Urbild" steckt immer in dem Zeichen -> Bild und Bed

18.

19. Du
Ich

20. Ich

zhàn lì
站 立

Debout

zhè shì yì kē shù ma
這 是 一 棵 樹 嗎？

Est-ce un arbre ?

wǒ shì yí gè rén
我 是 一 個 人

C' est moi, être seul

zhè shì dōng tiān de shù ma
這 是 冬 天 的 樹 嗎？

Est-ce un arbre d' hiver ?

tā yì nián sì jì dōu shì zhè gè yàng
它 一 年 四 季 都 是 這 個 樣

En tout saison, il reste le même

yè zǐ ne
葉 子 呢？

Mais où sont ses feuilles ?

yè zǐ zài shì xiàn yǐ wài
葉 子 在 視 線 以 外

Les feuilles sont au-delà du regard

wèi shén mē huà shù ne
為 什 麼 畫 樹 呢？

Pourquoi peindre un arbre ?

xǐ huān tā zhàn lì de zī shì
喜 歡 它 站 立 的 姿 勢

J' aime sa droiture

zuò shù huó yí bèi zǐ hěn lèi ba
做 樹 活 一 輩 子 很 累 吧？

N' est-ce pas fatigant de rester arbre toute
sa vie ?

lèi yě yào zhàn zhe
累 也 要 站 著

Même fatiguée, je veux rester droite
comme l' arbre

méi yǒu rén lái péi bàn nǐ ma
沒 有 人 來 陪 伴 你 嗎？

Personne ne vient te tenir compagnie ?

yǒu niǎo ér a
有 鳥 兒 啊

Mais si, les oiseaux !

kàn bú dào niǎo ya
看 不 到 鳥 呀

Mais je ne les vois pas !

tīng nà chì bǎng fēi wǔ de shēng yīn
聽 那 翅 膀 飛 舞 的 聲 音

Prête l' oreille au bruissement de leur ailes
qui dansent dans le feuillage

zài shù shàng huà niǎo huì hěn hǎo kàn ba
在 樹 上 畫 鳥 會 很 好 看 吧？

Ne serait-ce pas plaisant de peindre des
oiseaux dans un arbre ?

wǒ yòu lǎo yòu xiǎ kàn bú dào le
我 又 老 又 瞎 看 不 到 了

Moi, vieux et malvoyant, je ne peux le savoir

nǐ gēn běn bú huì huà niǎo ba
你 根 本 不 會 畫 鳥 吧？

Au fond, tu n' es pas capable de peindre
les oiseaux ?

shì de wǒ bú huì
是 的 我 不 會

C' est vrai, je n' en suis pas capable

nǐ shì kē yòu lǎo yòu bèn de shù
你 是 棵 又 老 又 笨 的 樹

Tu es un vieil arbre fou

wǒ shì
我 是

C' est bien moi.

PUBLICATIONS

- ≈ *Dante Alighieri: Inf. Canto XXVI*, in: *Lectura Dantis 33*, Ed. Theresia Prammer (to be published in autumn 2024 by Matthes & Seitz Berlin)
- ≈ *Renga Ringenspiel*, in: *Renga. Übersetzung als Modus*, Verlag Urs Engeler: Schupfart 2022
- ≈ *parole : dante, quaderni*, 2021. Edition Europäisches Laboratorium 2, 2022
- ≈ Roberta Dapunt: *die krankheit wunder | le beatitudini della malattia*. Folio: Bolzano/Vienna 2020
- ≈ *Kutatási utazási utasítás egy*. Translations of poetry by Ferenc Szijj, Rosmarie Waldrop and Charles Reznikoff. Neuberg College Press: Neuberg/Mürz 2018
- ≈ Versatorium and Ferenc Szijj: *Utazás | Reisen*, in: *Triëdere #18*, 1/2018
- ≈ *Uff d' zung. Ze phingeste*. Versatorium Hombroich 2017. werkstatt f. fuchsl 2018
- ≈ *Charles Bernstein = Karl Elektric. Gedichte und Übersetzen*, Vol. 1.2. Quintano Forlag: Malta/Oslo/Vienna 2017
- ≈ Roberta Dapunt: *dies mehr als paradies | la terra più del paradiso*. Folio: Bolzano/Vienna 2016
- ≈ *Die Should Sea Be Fallen In*. UniT: Graz 2015
- ≈ Charles Bernstein: *Verteidigung der schwierigen Gedichte*, as part of the Prize of the City of Münster for International Poetry, 2015, Daedalus Verlag: Münster 2015
- ≈ Giorgi Zozanidse: *Msebudoba*, in: *Landstrich*, 31/2015
- ≈ *Versatorium: An Introduction*, in: *Exact Change 13/2014*, Cambridge MA, and on: <http://www.versatorium.at/exact-change1.pdf>
- ≈ Nana Kelechidse: *Gedichte*, in: *manuskripte 205/2014*
- ≈ Dossier on Charles Bernstein, in: *Schreibheft*, 02/2013
- ≈ *Charles Bernstein. Gedichte und Übersetzen*, Vol. 1.1. Edition Korrespondenzen: Vienna 2013
- ≈ Translation of poetry by Charles Bernstein, in: *Der Hammer, Zeitschrift der Alten Schmiede*, 12/2012

Impressions and Impressum

Versatorium is a collective action on and in translation, working to turn over the original to find infinite grains of potential in waves of sound, sense, intellect, instinct, sight, cite, slight, slur, glue, flip, slip, slap, and all the get-go you can add in the plurivalences that make up the infrastructure of wor(l)d-consciousness.

In the beginning was translation and a task for poetry is coming to terms with that, with all the humor we can muster and all the bathos in which we are bathed, like harlequins on the beach of the imaginary. / (Charles Bernstein)